

Методика наставе социологије

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета

Стицање знања из области методике и упознавање са савременим начинима рада у настави социологије; упознавање са образовним системима и методичком праксом; упознавање са теоријским и практичним радом у настави социологије.

Исход предмета

Оспособљеност за руковођење наставним процесом, за писање припрема и вођење методичке праксе. Оспособљеност за критичко промишљање о настави и њеној повезаности с друштвеном системом, циљевима образовања и променама у друштву.

Садржај предмета

Теоријска настава – дефинисање основних појмова који су повезани с методиком, дидактиком и педагогијом, образовним системима, филозофијом образовања и социологијом образовања, упознавање са начином припремања наставе и држања наставе социологије; циљевима наставе и исходима.

Литература

Ивковић, Миомир (1995). *Методика наставе социологије*. Ниш: Просвета.

Кубурић, Зорица; Дачић, Снежана (2013). *Методика наставе социологије*. Београд: Чигоја.

Методичка пракса наставе социологије

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

Циљ предмета

Циљ предмета је да студенти стекну искуство рада у настави. Упознавање са наставним планом и програмом, начином писања припрема з а наставу социологије и методама рада у настави.

Исход предмета

Стицање вештине извођења наставе социологије и успешну примену стечених сазнања у будућем професионалном раду.

Садржај предме

Практична настава: Други облици наставе

Присуствовање настави социологије у средњој школи, писање припрема за извођење наставе социологије, извођење наставе социологије у средњој школи.

Литература

Студијски истраживачки рад у функцији израде и одбране мастер рада (СИР)

Статус предмета:

Број ЕСПБ: **10**

Услов:

Циљ предмета:

примена знања и вештина стечених током студија у теоријској анализи, организовању и спровођењу емпиријског (теренског) истраживања одређене друштвене појаве и/или процеса.

Исход предмета :

оспособљеност студента-киње за планирање и реализацију истраживања у функцији писања дипломског – мастер рада.

Садржај предмета:

утврђивање предмета и проблема истраживања; планирање истраживања; прикупљање и анализирање литературе и других извора; израда нацрта структуре рада; одабир истраживачких техника и израда истраживачких инструмената; израда плана емпиријског (теренског) истраживања; обрада и презентација резултата истраживања; писање завршног рада.

Литература

Литература и други извори утврђују се у складу са предметом/проблемом истраживања.

Постмодерне социолошке теорије

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета

Основни циљ предмета Постмодерне социолошке теорије је да упозна студенте са настанком и развојем постмодерних идеја у друштвеним наукама од друге половине двадесетог века.

Исход предмета

Основни исход предмета Постмодерне социолошке теорије је стицање знања и увида у услове настанка и развоја постмодерних идеја у друштвеним наукама, у Сједињеним Државама и Европи.

Садржај предмета

Теоријска настава - Промене парадигме на половини 20. века. Отпори великим наратијама. Израстање постструктурализма. Европска упоришта на Колеж де Франсу. Социологија, постструктурализам и постмодернизам. Постмодерна и постмодернизам. Импликације за социолошку теорију. Импликације за образовање. Проширивање области научног знања.

Практична настава - Проучавање основне и шире литературе која репрезентује основне теме и проблеме постмодернизма, односно постмодерних теоријских приступа у друштвеним наукама. Рад на вежбама подразумева активно укључивање студената у наставу кроз самосталне и групне интерпретације и дискусије унапред припремљених текстова за сваку проблемску област.

Литература

Лиотар, Жан-Франсоа (1988). *Постмодерно стање*. Нови Сад.

Лиотар, Жан-Франсоа (1995). *Шта је постмодерна*. Београд: Арт прес.

Маринковић, Душан и Миленковић, Павле (2005). *Мишел Фуко 1926-1984-2005* Нови Сад: Војвођанска социолошка асоцијација.

Фуко, Мишел (1998). *Археологија знања*. Нови Сад: ИКЗС.

Батлер, Кристофер (2007). *Постмодернизам: кратки увод*. Сарајево: Шахинпашић.

Методологија социолошких истраживања

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: -

Циљ предмета

Целовит увид у теоријске и емпиријскоистраживачке аспекте истраживања у социологији.

Исход предмета

Оспособљавање за методолошки и истраживачки самостално социолошко истраживање.

Садржај предмета

Теоријска настава - Изградња појмовног и аналитичког оквира за социолошко истраживање. Израда плана и фазе истраживања. Пројектовање и примена обрасца истраживања друштвених појава на микро и макро нивоу. Однос квантитативног и квалитативног приступа. Узрочност и узрочна анализа. Разумевање и анализа нових форми друштвености. Глобалне комуникационе мреже као изазов за социолошку методологију. Мултидисциплинарни карактер социолошких истраживања глобалних друштвених феномена.

Практична настава - На часовима практичне наставе студенти ће, самостално или у групи, припремати различите инструменте за прикупљање података и применити аналитичке поступке са којима су се упознали на часовима теоријске наставе.

Литература

Богдановић, Марија (1993). *Методолошке студије*, Београд: Институт за политичке студије.

Фајгељ С. (2010). *Методе истраживања понашања*, Београд: Центар за примењену психологију.

Halmi, Aleksandar (2005). *Strategije kvalitativnih istraživanja u primijenjenim društvenim znanostima*, Zagreb: Naklada Slap.

Jupp, Victor (ed.) (2006). *The Sage Dictionary of Social Research Methods*, Sage.

Милић В. (1996). *Социолошки метод*, Београд: Завод за издавање уџбеника.

Walliman, Nicholas (2001). *Your research project*, Sage.

Друштво и верско образовање

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов:

Циљ предмета

Циљ предмета је упознавање студената са основним проблемима верског образовања у свету и код нас како у историјској перспективи тако и у савременом свету.

Исход предмета

Исход предмета је добро познавање статуса религије у образовном систему, познавање импликација верске наставе у образовном систему.

Садржај предмета

Теоријска настава - Законско регулисање статуса верске наставе у друштву. Верска настава у јавним државним школама. Верска настава у верским институцијама. Верско образовање у кругу породице. Ефекти верске наставе. Верска настава на Западном Балкану. Верска настава у Србији. Методика верске наставе и њене специфичности у односу на социологију.

Практична настава - Израда и презентација семинарских радова, на основу слободног избора студента, дискусија о релевантним питањима и проблемима из ове области.

Литература

Кубурић, Зорица и Дачић, Снежана (2004). *Методика верске наставе*. Београд: Чигоја штампа.

Кубурић, Зорица и Зуковић, Слађана (2010). *Верска настава у школи*, Нови Сад: ЦЕИР и Савез педагошког друштва Војводине.

Kuburic, Zorica (2006). Religion in Serbia and Montenegro. U: *Worldmark Encyclopedia of Religious Practices*, Vol. III, Ed. Thomas Riggs. Thomson Gal. SAD, 307–312.

Zorica Kuburić and Cristian Moe (ed.) (2006). *Religion and Pluralism in Education, Comparative Approaches in the Western Balkans*. Novi Sad: CERI in cooperation with the Kotor Network..

Социологија образовања

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов:

Циљ предмета

Упознавање са образовањем као производом и чиниоцем друштвеног развоја и његовом улогом у целокупном животу друштва; сагледавање функције образовања у савременим друштвеним процесима; разматрање односа образовања и окружења, друштвеног положаја учесника у образовном процесу, односа унутар образовног процеса и зависности образовања од друштвених вредности, потреба и норми.

Исход предмета

Усвајање социолошких сазнања о образовању; овладавање научно-категоријалним апаратом за сагледавање друштвеног контекста и значаја образовања; развијање критичког приступа процесу образовања.

Садржај предмета

Теоријска настава - Предмет и конституисање социологије образовања – Друштво, вредности и образовање – Појам и разноврсност образовних потреба – Може ли образовање променити друштво - Образовање и професије – Образовање и људски ресурси – Технологија и образовање – Екологија и образовање – Култура, религија и образовање – Образовање за све или образовање за свакога – Образовање и еманципација.

Практична настава - Проучавање базичне литературе и социолошких студија о образовању кроз семинарске радове, дискусије о актуелним образовним процесима, њиховом значају и друштвеним последицама.

Литература

Коковић, Д. (2009): *Друштво и образовни капитал*. Нови Сад: Mediterran Publishing.

Коковић, Д. (1994): *Социологија образовања*. Нови Сад: Матица српска.

Шира литература: према потребама семинарских радова студената.

Урбана друштва: савремени проблеми

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов:

Циљ предмета

Дубинско упознавање са општим и појединим посебним проблемима савремене организације и развоја урбаних друштава. Упознавање и анализа светске праксе у изучавању истих или сличних проблема. Упознавање и анализа емпиријских истраживања о урбаној друштвеној стварности.

Исход предмета

Оспособљеност за социолошку анализу и социолошку синтезу посебних проблема друштвеног живота, оних који произилазе из растуће улоге урбаног друштва.

Оспособљеност за конципирање емпиријских истраживања урбане проблематике и коришћење савремених техника и метода.

Садржај предмета

Теоријска настава - Процеси глобализације, настанак и развој светских и глобалних градова; Трансформације облика социјалне сегрегације и просторне диференцијације као трајних обележја урбаних друштава; Однос динамичке структуре града и социјалне сегрегације; Урбана криза или прекомпозиција вредности; Мерљивост квалитета урбаног живота: економски, политички, еколошки, социолошки, урбанистички; Савремени преображаји културно-генетичких особина урбаних друштава; Облици формирања урбане моћи (Могућности политичке акције); Облици организовања «урбаног политичког система»; Постсоцијалистичка урбана друштва; Могућности обликовања урбаног живота у будућности; Урбано-културни идентитет заједнице као претпоставка одрживог урбаног развоја.

Практична настава - Појединачна и групна интерпретација и дискусија упред припремљених текстова, за сваку наставну јединицу/недељу-ридери. Анализа карактеристичних студија случаја.

Литература

1. Brenner, Neil and Roger Keil, *The Global Cities Reader*, Routledge, New York, 2006.
2. Short, John Rennie, *The Urban Order*, Blackwell, Oxford, UK, 1996.
3. Fainstein Susan and S. Campbell, *Readings in Urban Theory*, Blackwell, Oxford, UK, 1996.

Посебни, актуелни ридери за сваку тематску јединицу.

Социологија интеркултурне комуникације

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 3

Услов: одслушана предавања из основног академског предмета Социологија културе, или Социологија комуникација, или Социологија културе са елементима културне антропологије, или Социологија образовања.

Циљ предмета: упознавање са најзначајнијим приступима интеркултуралности, њиховим теоријским донетима и ограничењима; упознавање са чиниоцима интеркултуралности, сагледавање карактеристичних проблема мултикултурних друштава, разумевање савремених интеркултурних контаката и комуникационих процеса.

Исход предмета: усвајање знања, овладавање научно-категоријалним апаратом за истраживање мултикултурних друштава и интеркултурних контаката, развијање критичког мишљења, толеранције и осећаја за културне различитости.

Садржај предмета:

Теоријска настава – Појам и теорије интеркултуралности. Мултикултуралност и интеркултуралност. Културни релативизам, културни контакти и проблеми културне асимилације. Етноцентризам и културни империјализам. Проблеми колективних идентитета и културна политика. Интеркултурно образовање. Интеркултурни контакти, глобализација и савремена медијска комуникација. Толеранција и интеркултурни дијалог.

Практична настава – Проучавање прегледне литературе и проблемских студија из социологије мулти- и интеркултуралности, дискусије о прочитаним проблемима, њиховом научном значају, друштвеним и интеркултурним последицама.

Литература

Ђордано, Кристијан (2001): *Ogledi o interkulturnoj komunikaciji*. Beograd: XX vek.

Коковић, Драган (2005): *Пукотине културе*. Нови Сад: Прометеј.

Koković, Dragan (2007): *Društvo i medijski izazovi*. Novi Sad: Filozofski fakultet.

Majnhof, Ulrike; Ana Triandafilidu (prir.) (2008): *Transkulturalna Evropa*. Beograd: Clio.

Mesić, Milan (2006): *Multikulturalizam*. Zagreb: Školska knjiga.

Социологија професија

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов:

Циљ предмета: Стицање и обogaћивање знања о последицама поделе друштвеног рада на настанак и повратно дејство професија, као друштвених група, на функционисање и развој модерних друштава; уз истовремено образлагање њиховог утицаја на друштвеноекономски и културни развој и на самоостварење личности.

Исход предмета: Предмет пружа могућност студентима да разумеју и истражују улогу професија (укључујући и улогу социолошке професије) и њихове могућности у сазнајним и практичним активностима друштва. Таква истраживања могу да допринесу развоју “људских ресурса” у организацијама.

Садржај предмета:

Теоријска настава: Специфичности социологије професија у социолошком знању; појам, особености и препознатљивост занимања и професија у друштвеној структури и професионална структура друштва; детерминанте професија; организовање професија; омасовљавање професија (од интелигенције и интелектуалаца до стручњаштва); процеси професионализације у друштву и функционисање професија; друштвена моћ и моћ професија; особености професионалног деловања у организацији; језик и “имиџ” професија; професионални маркетинг; професионалне каријере; професионализација, глобализација и “одлив мозга”; професионализација рада и бирократизација професија; депрофесионализација.

Практична настава: Интерпретација појединих социолошких објашњења о утицају професија на стратификацију и презентација истраживачких резултата професионалног деловања у организацијама модерних друштава.

Литература

Милошевић, Божо (2007), *Социологија и савремени свет*, (део, око 60 стр.)

Милошевић, Божо (2004), *Умеће рада*, Нови Сад: Прометеј (део, око 30 стр.)

Šporer, Željka (1990), *Sociologija profesija*, Zagreb: SDH (око 70 стр.)

Дрјахлов, Н.И. - А.И. Кравченко - В.В. Шћербина (1997), *Социологија рада*, Филозофски факултет, Никшић (део, око 50 стр.).

Број ЕСПБ: 20

Услов: -

Циљеви завршног рада:

израда сложене текстуалне целине у којој су на јасан начин, у академској форми, изложени резултати самосталног (теоријског, емпиријског или комбинованог) истраживања и која садржи одговарајуће елементе (увод, разрада, закључак, прилози, библиографија); примена знања стеченог на студијама у анализи друштвене појаве или процеса; примена теоријско-методолошког знања стеченог на студијама у одређивању, формулисању и анализи предмета и проблема истраживања; стицање одговарајућих компетенција за самосталан стручни и научни рад.

Очекивани исходи:

оспособљеност за квалификован рад у образовно-васпитном процесу, тј. у одговарајућим образовним институцијама; оспособљеност за учешће у научноистраживачком раду и самосталну реализацију сегмената научноистраживачког процеса;

стицање способности за самостално формулисање, опис и објашњење друштвених појава и процеса у складу са критеријумима научног и академског писања;

потврђивање оспособљености за рационално расуђивање и критичко мишљење на основу доступних информација;

потврђивање способности израде сложеније текстуалне целине;

потврђивање оспособљености за наставак студија у складу са личним афинитетима.

Општи садржаји:

Дипломски – мастер рад представља сложену текстуалну целину у којој су на јасан и недвосмислен начин и у академској форми изложени резултати самосталног (теоријског, емпиријског или комбинованог) истраживања студента-киње. Израда завршног рада пролази кроз следеће фазе и поступке: одређење предмета и проблема истраживања; формулисање теме дипломског – мастер рада; прикупљање литературе и другог материјала неопходног за израду завршног рада; формулисање хипотетичког и теоријско-методолошког оквира; одређивање нивоа научног сазнања који жели да се постигне завршним радом (дескрипција, класификација, објашњење, предвиђање); израда структуре рада; истраживање и писање рада; јавна одбрана завршног рада пред одговарајућом комисијом.

Пријава теме дипломског – мастер рада садржи: предлог теме, ментора и структуре рада, краће (до две стране) образложење теме и списак основне литературе и других извора који ће се користити у изради завршног рада.

Форма, општа структура и организација текста завршног рада, као и начин навођења литературе утврђени су посебним упутством за писање дипломског – мастер рада.

Методе извођења:

менторски рад, консултације, самостално истраживање и писање.

Оцена (максимални број поена 100)

Образовање за људска права и демократију

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета: упознавање са основним појмовима, приступима и моделима промовисања и заштите људских права и демократских вредности у систему васпитања и образовања; стицање знања о повезаности остваривања људских права са демократизацијом образовног система те мотивисање студената за учешће у трансформацији образовних и других јавних установа у демократске.

Исход предмета: оспособљеност студената за разликовање основних појмова, приступа и модела промовисања и заштите људских права и остваривања демократских вредности; критичку анализу повезаности остваривања људских права са демократизацијом образовног система; критички избор начина за активно учешће у трансформацији образовних и других јавних установа у демократске.

Садржај предмета Теоријска и практична настава Дискурс људских права у образовању и демократизација образовања; Међународни и национални документи о људским правима и образовању за демократију; Теоријски приступи и програмски модели образовања за демократију и људска права; Програми образовања за људска права и демократију у образованом систему Србије; Школа и заједница у контексту неговања демократских вредности и поштовања људских права; Зашто промишљати демократију у школи на свим нивоима и међу свим учесницима образовног процеса?; Зашто и како демократизовати живот и рад школе?; Школа као заједница која учи.

Литература: основна:

- *Разумевање људских права*: приручник о образовању за људска права (2005) Београд : Минист. за људска и мањинска права СиЦГ : Београдски центар за људска права.
- Клеменовић, Ј. (2010): Демократизација образовања кроз афирмисање концепта људских права и наставу грађанског васпитања, У Гајић, О. (ур.) *Европске димензије промена образовног система у Србији: Образовање у координатном систему европских интеграција* - Тематски зборник, књ. 6, Нови Сад : Филозофски факултет, Одсек за педагогију, стр. 89-108.

допунска:

- Гајић, О. (2011) *Грађанско образовање за демократију*, Нови Сад : Филозофски факултет.
- Јоксимовић, С. (2005) *Васпитање младих за демократију*, Београд: ИПИ.
- Анђелић, Н. (2008) *Кратка повјест људских права*, Сарајево: Центар за људска права Универз.

Стратегије ефикасног образовања

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета: Упознавање са теоријским основама и методичким аспектима овладавања савременим техникама и стратегијама успешног учења. -Упознавање са начинима подстицања стваралачке активности и самосталног рада ученика и студената;-Неговање партнерских односа у образовном процесу (дијалог, толеранција);-Развој компетенција за самоусмерено учење, технике активног слушања и ефикасног учења у функцији самообразовања;-Коришћење савремене информационо-комуникационе технологије у образовном процесу.

Исход предмета

Студенти ће након курса бити оспособљени за саморегулисано учење и примену стратегија ефикасног образовања; -Студенти ће упознати савремене трендове, нове образовне технологије и информационо-комуникационе технологије у образовању;- Развој комуникацијских компетенција у процесу кооперативних облика рада (тимови и сарадничке групе);- Повећавање професионалних компетенција будућих наставника за оспособљавање ученика за самостални истраживачки и стваралачки рад, оспособљавање за самообразовање, развој креативности и критичког мишљења.

Садржај предмета

Терминолошка и појмовна одређења доживотно образовање/учење, метаучење;- Концепти организације која учи и друштва које учи/друштва знања; -Нове информационо-комуникацијске технологије у концепту доживотног учења;-Савремени трендови, нове образовне технологије и образовни процес; -Стилови учења и когнитивни стилови; метакогнитивне стратегије учења; -Методика учења учења; -Учење као (интер)персонални процес; -Кооперативни облици рада – тимови и сарадничке групе; - Квалитет и евалуација образовног процеса.

Литература

- Gajić, Olivera (2006). Multimedia Suport of Problem based learning (PBL) in the high education, The Third International Conference of Informatics, *Educational Technology and New Meda in Education*, Proceedings of Papers, Sombor: Faculty of Education in Sombor, p. 128-135.
- Колс, М.-Вајт, Ч.-Браун. П, (2004). *Научите да учите*. Београд: Креативни центар.
- Gajić, O. (2007): Efikasnost visokoškolske nastave i metakognitivne strategije učenja studenata, u: *Evropske dimenzije promena obrazovnog sistema u Srbiji. Sistem obrazovanja u Srbiji u vertikali evropskih vrednosti*, Tematski zbornik, knj. 3 /*European Dimensions of Changes in the Educational System in Serbia. The education system in Serbia in the vertical of European values*,(ured. O. Gajić), Proceeding of Papers, Novi Sad: Filozofski fakultet, str. vol. 3: 189-207.

Теорије моралног васпитања

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета

Упознавање студената са основним поставкама теорије моралног васпитања; Упознавање студената са циљевима и моделима моралног васпитања; оспособљавање за сагледавање моралног развоја и васпитања личности у социјалном контексту.

Исход предмета

Оспособити студенте за разумевање и критичко испитивање различитих полазишта о моралном развоју и васпитању; упознавање студената са могућностима примене научних сазнања из теорије моралног васпитања, пре свега у педагошком раду; проучавање и анализа васпитне праксе у школама и повезивање са теоријом моралног васпитања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Морални развој као део целовитог развоја и васпитања личности. Теоријско-методолошки проблеми и приступи у истраживању моралног развоја и васпитања. Социјалне и моралне вредности. Проблем универзализације. Морална хетерономија и морална аутономија. Циљеви моралног васпитања. Фазе моралног развоја. Место и улога васпитних чинилаца (породице, вршњачке групе, школе) у моралном развоју. Садржаји, принципи и методе моралног васпитања. Модели моралног васпитања. Морално васпитање у програму васпитно-образовног рада школе. Начела израде програма моралног васпитања. Компаративна анализа теоријских полазишта у изучавању моралног развоја и васпитања.

Литература

обавезна: Гојков, Г., Стојановић, А. (2012). *Функција знања и моралност*. Вршац: Висока школа струковних студија за образовање васпитача "Михаило Палов"; Стојановић, А., (2008). *Методолошки приступи моралном васпитању*. Вршац: Висока школа струковних студија за образовање васпитача; Ђорђевић, Ј. (2002). *Морално васпитање – теорија и пракса*. Нови Сад: СПДВ; Миочиновић, Љ. (2004). *Морални развој и морално васпитање*. Београд: Институт за педагошка истраживања; Мирић, Ј. (2001). *Развој моралног мишљења*. Београд: Институт за психологију Филозофског факултета;

допунска: Ђорђевић, Ј. (1977). *Различити методолошки приступи у проучавању проблема моралног васпитања*. Београд: Просвета и Институт за педагошка истраживања; Мирић, Ј. (2001). *Развој моралног мишљења*. Београд: Институт за психологију Филозофског факултета; Поповић, Б. (1978): *Морални развој и морално васпитање*. Београд: Институт за педагошка истраживања; Поповић, Б. (1977). *Моралне вредности деце и младих и њихов развој*. Београд: Просвета.

Концепције и модели алтернативних школа

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 5

Услов: нема

Циљ предмета Упознавање студената са концепцијама и моделима алтернативних школа значајних за функционисање система алтернативних, приватних и државних школа; Пружање сазнања о педагошким решењима различитих модела алтернативних школа и могућностима примене неких од алтернативних покушаја у државним школама; Оспособљавање студената да анализирају и критички процењују концепције и моделе алтернативних школа у контексту културних, друштвено-политичких, идеолошких и економских прилика; Припремање студената за партиципацију у обезбеђивању квалитета педагошког рада.

Исход предмета Познавање концепција и модела алтернативних школа значајних за функционисање система алтернативних, приватних и државних школа; Препознавање и разумевање главних елемената одабраних модела алтернативних школа и оспособљеност за њихово упоређивање у односу на значајне карактеристике и разлике; Критичко разматрање и вредновање концепција и модела алтернативних школа у контексту културних, друштвено-политичких, идеолошких и економских прилика. Оспособљеност за примену одређених елемената васпитно-образовне праксе алтернативних школа, као и за стручно саветовање у процесу доношења одлука у погледу избора педагошке концепције.

Садржај предмета *Теоријска настава* Преглед концепција и модела алтернативних школа и њихова научна утемељеност; Темелне („fundamental” или „back-to-basics”) школе; Отворене школе; Слободне и демократске школе; „Round Square” школе; Спиритуалистичко образовање; Покрет школовања деце код куће с нагласком на модел „unschooling”; Школска пракса критичке педагогије; Конструктивистичке школе (Institut Beatenberg, PROTIC); Алтернативе у образовној политици; Школски избор, чартер школе и ваучер програми; Педагошки плурализам у државним школама; Развој политике школског избора.

Вежбе Стратегија и поступци практичног рада односе се на проблемско излагање студената, учење откривањем, расправу на унапред најављену тему и сучељавање мишљења. Израда семинарског рада на предложеној или слободно изабрану тему везану за програмске садржаје. Презентација семинарског рада.

Литература *Обавезна литература*: 1. Bertrand, Y. (2003). *Contemporary Theories and Practice in Education*. Madison, WI: Atwood Publishing; 2. Milutinović, J. (2011). *Alternative u teoriji i praksi savremenog obrazovanja: put ka kvalitetnom obrazovanju*. Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine; Vršac: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov”. *Допунска литература*: Milutinović, J., & Zuković, S. (2011). Aktuelnost reformne pedagogije: model slobodnih i demokratskih škola. *Pedagoška stvarnost*, 57(5-6), 426–437; Milutinović, J. (2012). Obrazovanje za demokratiju: socijalni konstruktivizam i demokratsko obrazovanje u praksi. U O. Gajić (Ur.), *Kvalitet obrazovnog sistema Srbije u evropskoj perspektivi: zbornik radova. Knj. 2*, 49-60. Novi Sad: Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu.